

2014-06-26

B E S L U T

Skandiabanken Aktiebolag
genom styrelsens ordförande
Lindhagensgatan 86
106 55 Stockholm

FI Dnr 13-1074

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Anmärkning och straffavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 27 juni 2014 kl. 08.00)

1. Finansinspektionen ger Skandiabanken Aktiebolag (516401-9738) en anmärkning.

(25 kap. 1 § lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden)

2. Skandiabanken Aktiebolag ska betala en straffavgift på 10 000 000 kronor.

(25 kap. 8–10 §§ lagen om värdepappersmarknaden)

Hur man överklagar, se *bilaga 1*.

Sammanfattning

Skandiabanken Aktiebolag (Skandiabanken eller banken) har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Finansinspektionen har gjort en undersökning av den värdepappersrörelse som Skandiabanken driver genom anknutna ombud. I undersökningen har framkommit att Skandiabanken i sin värdepappersrörelse tagit emot ersättning från tredje part, trots att detta inte har varit tillåtet eftersom banken inte har lämnat information om ersättningen till kunderna på det sätt som krävs enligt gällande regler. Tydlig information om de ersättningar ett värdepappersinstitut erhåller från tredje part när det tillhandahåller investeringsrådgivning är en förutsättning för att kunderna ska kunna fatta välgrundade investeringsbeslut och förstå vilka bakomliggande incitament som kan påverka rådgivningen.

Det har vidare framkommit att Skandiabanken har haft brister i sin hantering av intressekonflikter. Skandiabankens ersättningssystem har skapat incitament för

flera av bankens anknutna ombud att rekommendera kunderna vissa produkter framför andra. Denna intressekonflikt har Skandiabanken varken identifierat eller hanterat på ett fullgott sätt. Banken har inte heller informerat kunderna om intressekonflikten på det sätt som anges i tillämpliga regler. Bankens brister i denna del har ökat risken för att kundernas intressen åsidosatts till förmån för de anknutna ombudens intressen.

Genom de brister som funnits i Skandiabankens verksamhet har banken åsidosatt grundläggande krav om att tillvarata kundernas intressen när den erbjuder investeringstjänster.

De överträdelser som Skandiabanken har gjort sig skyldig till är inte så allvarliga att det finns skäl att återkalla bankens tillstånd att driva värdepappersrörelse. Därmed finns det inte heller förutsättning att meddela banken en varning. Enligt Finansinspektionens bedömning har överträdelserna däremot varit av sådan art och omfattning att banken ska meddelas en anmärkning förenad med en straffavgift.

1 Bakgrund

1.1 Undersökningen

Finansinspektionen har, som ett led i sin löpande tillsyn, genomfört en temaundersökning i syfte att kontrollera hur värdepappersinstitut som driver verksamhet genom anknutna ombud följer reglerna i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV) och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse (värdepappersföreskrifterna). Skandiabanken ingick i temaundersökningen. Finansinspektionen har bland annat granskat om Skandiabanken följer bestämmelserna om intressekonflikter och informationsskyldighet mot kund.

Inom ramen för undersökningen har Finansinspektionen genomfört ett platsbesök hos Skandiabanken den 14 februari 2013. Banken har också skriftligen lämnat uppgifter i ärendet.

Finansinspektionen begärde till att börja med in 30 slumpvis utvalda kundakter från Skandiabanken. Under ärendets handläggning visade det sig dock att inte alla av de 30 kunderna hade erhållit investeringsrådgivning.

Finansinspektionen har därför slutligen granskat 22 kundakter för kunder som under perioden juni 2012 till och med januari 2013 fått investeringsrådgivning från fem av Skandiabankens anknutna ombud. Detta motsvarade drygt fem procent av de anknutna ombudens totala antal investeringsrådgivningskunder vid tidpunkten för Finansinspektionens platsbesök. Alla granskade kundakter har gällt icke-professionella kunder. Av de 22 kunderna har tolv investerat i enbart strukturerade produkter, sex kunder i enbart fondandelar och fyra kunder i både strukturerade produkter och fondandelar.

Utöver nämnda kundakter har Finansinspektionen bland annat granskat produktinformation för depå, IPS-depå (depå för individuellt pensions-

sparande) och investeringssparkonto, produktblad för strukturerade produkter, samt bankens riktlinjer för intressekonflikter.

Skandiabanken fick den 21 februari 2014 tillfälle att yttra sig över de iakttagelser och preliminära bedömningar som Finansinspektionen gjort. Banken informerades även om att Finansinspektionen övervägde ett ingripande. Därutöver gavs Skandiabanken den 26 maj 2014 tillfälle att inkomma med ett kompletterande yttrande i ärendet. Banken yttrade sig den 28 mars och den 2 juni 2014.

1.2 Om Skandiabanken och dess verksamhet genom anknutna ombud

Skandiabanken har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och värdepappersrörelse enligt LV.

Därutöver har Skandiabanken tillstånd att registreras som förvaltare av fondandelar enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder, tillstånd att driva pensionssparrörelse enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande, samt tillstånd att utöva försäkringsförmedling enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling (LFF).

Skandiabanken ingår i Skandiakoncernen. Banken är ett helägt dotterföretag till Försäkringsaktiebolaget Skandia, som i sin tur är helägt av Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt. Av Skandiabankens årsredovisning framgår att banken räkenskapsåret 2013 hade en omsättning om 1 574 miljoner kronor med ett resultat efter skatt om 327 miljoner kronor. Medelantalet anställda i banken under 2013 var 457 stycken.

I samband med att LV trädde i kraft infördes en möjlighet för värdepappersinstitut att driva viss värdepappersrörelse genom anknutna ombud. Ett anknutet ombud får företräda endast ett värdepappersinstitut och får för detta instituts räkning utföra vissa tjänster som anges i LV, bland annat investeringsrådgivning avseende finansiella instrument (1 kap. 5 § 1 LV).

Vid tiden för Finansinspektionens platsbesök hade Skandiabanken träffat avtal med tio anknutna ombud om att tillhandahålla investeringsrådgivning för Skandiabankens räkning. Ett av de anknutna ombuden, Skandia Försäljning AB (SFAB), ingick under den tid som Finansinspektionens undersökning omfattar i Skandiakoncernen. Den 24 april 2014 avregistrerades SFAB som anknutet ombud av Skandiabanken. SFAB hade när Finansinspektionen gjorde platsbesöket 259 anställda investeringsrådgivare. Övriga nio anknutna ombud är fristående från Skandiakoncernen och hade vid den tiden sammanlagt 21 investeringsrådgivare. De fristående anknutna ombuden kallas i det följande franchisebolagen när Finansinspektionens iakttagelser endast gäller dessa företag.

Skandiabankens anknutna ombud var under den period som Finansinspektionens undersökning avser även registrerade som anknutna försäkringsförmedlare till andra bolag inom Skandiakoncernen. De anknutna

ombuden hade per den 31 december 2012 cirka 13 600 kunder. De flesta av kunderna var emellertid kunder i dessa företags verksamhet som anknutna försäkringsförmedlare. Enligt uppgift från Skandiabanken hade de anknutna ombuden vid tiden för Finansinspektionens platsbesök cirka 400 investeringsrådgivningskunder. Skandiabankens omsättning i värdepappersrörelsen uppgick, enligt vad banken har uppgett, till 120 miljoner kronor under 2012. Av den totala omsättningen i värdepappersrörelsen stod intäkter från bankens investeringsrådgivning för 6,3 miljoner kronor. De anknutna ombudens sammanlagda ersättning för den i detta ärende granskade verksamheten uppgick, enligt uppgift från Skandiabanken, till 3,6 miljoner kronor under räkenskapsåret 2012, vilket utgjorde 0,8 procent av de anknutna ombudens totala intäkter.

De anknutna ombuden lämnar huvudsakligen investeringsrådgivning om fondandelar och strukturerade produkter. Av de anknutna ombudens sammanlagda intäkter från investeringsrådgivning under 2012 kommer cirka 97 procent från rådgivning om strukturerade produkter. För första kvartalet 2013 var motsvarande siffra 96 procent.

2 Tillämpliga bestämmelser

I ärendet aktualiseras centrala kundskyddsregler i LV om hantering av intressekonflikter och information till kund.

En närmare redogörelse för de bestämmelser som Finansinspektionen tillämpar vid prövningen i detta ärende framgår av *bilaga 2*.

3 Finansinspektionens bedömning

Ett värdepappersinstitut ska, enligt 8 kap. 1 § LV, tillvarata sina kunders intressen när det tillhandahåller investeringstjänster eller sidotjänster till dessa samt handla hederligt, rättvist och professionellt. Ett värdepappersinstitut ska även i övrigt handla på ett sätt så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls. Dessa är några av de mest grundläggande kraven som ställs på den som driver värdepappersrörelse.

Kopplat till denna övergripande bestämmelse finns det i LV och värdepappersföreskrifterna mer detaljerade regler som styr värdepappersinstitutens verksamhet. Bland annat finns regler som ålägger värdepappersinstitutet att hantera de intressekonflikter som finns i verksamheten. Vidare finns regler som innebär att värdepappersinstitut inte får ta emot ersättning från tredje part om inte kunden på ett heltäckande, korrekt och förståeligt sätt tillhandahållits information om ersättningen.

3.1 Information till kund om den ersättning Skandiabanken erhåller från tredje part

Av undersökningen framgår att Skandiabanken har fått ersättning från fondbolag respektive arrangörer av strukturerade produkter (produktbolag) i

samband med att de anknutna ombuden lämnat investeringsrådgivning till kunderna (i de granskade kundakterna har så varit fallet i 18 av 22 fall). En förutsättning för att ett värdepappersinstitut ska få ta emot ersättning från tredje part när det tillhandahåller en investeringstjänst är att institutet lämnar kunderna information om ersättningen på det sätt som föreskrivs i 12 kap. värdepappersföreskrifterna. Denna skyldighet gäller även när investeringstjänsten tillhandahålls av ett anknutet ombud för värdepappersinstitutets räkning. Informationen är nödvändig för att kunden ska kunna förstå hur ersättningen kan påverka institutet att agera på ett visst sätt.

Skandiabanken har, genom de anknutna ombuden, tillhandahållit kunderna information om den ersättning som banken erhåller från fondbolag genom att kunderna har fått broschyrer med produktinformation gällande depå, IPS-depå och investeringssparkonto. I broschyrerna framgår följande.

”Under vissa förutsättningar har banken rätt att betala eller ta emot incitament. Incitament från/till tredje part måste vara så utformade att de höjer kvaliteten på aktuell investeringstjänst. Det får inte heller finnas någon risk att incitamentet strider mot bankens skyldighet att agera på ett ärligt, rättvist och professionellt sätt mot sina kunder. Vid sparande i fonder tar fondbolaget ut en förvaltningsavgift. Fondens förvaltningsavgift framgår av fondens faktablad. Vid köp av fondandelar i aktuell fond betalar du som fondandelsinnehavare en förvaltningsavgift till Fondbolaget. Skandiabanken har ett samarbete med Fondbolaget som gör att du som kund får möjlighet att köpa fondandelar via Skandiabankens Fondhandelssystem. Genom nämnda samarbete har Fondbolaget förbundit sig att utge en del av förvaltningsavgiften, maximalt åttioåtta procent, samt i vissa fall del av eventuell köpavgift, till Skandiabanken.”

För den ersättning som Skandiabanken har tagit emot när de anknutna ombuden lämnar rådgivning om strukturerade produkter finns viss generell information i produktblad som finns bilagda i ett antal av kundakterna. I alla utom en arrangörs produktblad anges endast att produktbolagen erlägger en ersättning till distributörer som förmedlar produkterna och att ersättningen beräknas som en engångsersättning på nominellt belopp (alternativt exponerat belopp eller den strukturerade produktens pris). I den återstående arrangörens produktblad anges i stället att ersättningen till distributören beräknas som en engångsersättning på nominellt belopp och att den motsvarar cirka 0,5 procent per år med antagande om att placeringen innehas till ordinarie förfall.

Skandiabanken har i sitt yttrande uppgett att banken, utöver nämnda information, även har redogjort för de grundläggande villkoren för strukturen på ersättningar från tredje part i form av en sammanfattning på bankens webbplats. I den sammanfattning som Skandiabanken hänvisar till lämnades följande information om den ersättning som Skandiabanken erhåller från tredje part vid förmedling av fondandelar:

”De fondandelar som Skandiabanken erbjuder handel i förvaltas av olika fondbolag. Skandiabanken får en årlig ersättning för förmedling och

administration av fondandelar från respektive fondbolag i form av en procentsats på det förvaltade kapitalet.”

Vidare lämnades i sammanfattningen följande information om den ersättning som Skandiabanken erhåller från tredje part vid förmedling av strukturerade produkter:

”De strukturerade produkter som Skandiabanken tillhandahåller ges ut av olika emittenter/arrangörer. Skandiabanken får ersättning för förmedling av de strukturerade produkterna från respektive arrangör. Ersättningen kan beräknas som en procentsats på det investerade beloppet och den kan variera mellan olika arrangörer samt mellan olika strukturerade produkter tillhandahållna av samma arrangör. Exempel på strukturerade produkter är aktieindexobligationer, kreditcertifikat och räntebevis.”

Mot bakgrund av den information som har lämnats i sammanfattningen anser Skandiabanken att den har lämnat den information som krävs för att få ta emot den aktuella ersättningen och att banken därmed inte har åsidosatt bestämmelserna i 12 kap. värdepappersföreskrifterna.

Finansinspektionen konstaterar inledningsvis att den information som lämnas i broschyrerna med produktinformation för depå, IPS-depå och investerings-sparkonto och den information som lämnats i samtliga utom en arrangörs produktblad som påträffats i kundakterna inte uppfyller de krav som ställs i 12 kap. 1 § värdepappersföreskrifterna, eftersom varken storleken på ersättningen i form av ett belopp eller metoden för hur ersättningen ska beräknas framgår.

När det sedan gäller den information som Skandiabanken har lämnat i sammanfattningen på webbplatsen konstaterar Finansinspektionen att en sådan sammanfattning ska innehålla information om de grundläggande villkoren för ersättningssystemet. Sammanfattningen måste enligt 8 kap. 22 § tredje stycket LV även vara rättvisande och tydlig och inte vilseledande. Finansinspektionen har i flera sanktionsbeslut slagit fast att en sammanfattning enligt 12 kap. 2 § värdepappersföreskrifterna måste vara tillräckligt detaljerad för att kunden enkelt ska kunna förstå hur ersättningarna kan påverka bolaget att agera på ett visst sätt. Av sammanfattningen måste också framgå vilka ersättningar som är kopplade till vilka produktkategorier respektive kategori av samarbetspartners. Om produktens löptid är relevant för bedömningen av ersättningens storlek måste även detta tydliggöras. (Se bland annat FI Dnr 12-2525 och FI Dnr 12-5043.)

Finansinspektionen konstaterar att den information som Skandiabanken har lämnat i sammanfattningen på webbplatsen inte gett kunderna möjlighet att jämföra storleken på ersättningen mellan olika produkter. Detta har medfört att kunderna inte har haft möjlighet att förstå vilka bakomliggande incitament som kan påverka rådgivningen. Sammanfattningen kan därför inte anses innehålla de grundläggande villkoren för ersättningssystemet och informationen uppfyller inte heller kraven på att vara rättvisande, tydlig och inte vilseledande.

Det saknas därmed anledning för Finansinspektionen att i ärendet ta ställning till huruvida information om ersättning från tredje part – som ska tillhandahållas en kund innan en tjänst tillhandahålls – kan lämnas genom att informationen publiceras på institutets webbplats.

Det är alltså sammanfattningsvis klarlagt att Skandiabanken har åsidosatt reglerna om incitament i 12 kap. värdepappersföreskrifterna eftersom banken har tagit emot ersättningar från tredje part i sin värdepappersrörelse utan att banken lämnat tillräcklig information om dessa. Därmed har banken även åsidosatt de grundläggande kraven i 8 kap. 1 § LV om att tillvarata kundernas intressen när den erbjuder investeringstjänster.

3.2 Skandiabankens ersättning till franchisebolagen

Av 8 kap. 21 § LV följer att ett värdepappersinstitut ska vidta alla rimliga åtgärder för att identifiera de intressekonflikter som kan uppkomma mellan institutet eller ett anknutet ombud och en kund i samband med tillhandahållande av investeringstjänster. Institutet är vidare skyldigt att vidta alla rimliga åtgärder för att förhindra att kundernas intressen påverkas negativt av intressekonflikter. Om de åtgärder som institutet vidtar inte räcker för att förhindra att kundernas intressen kan komma att påverkas negativt, är institutet skyldigt att tydligt informera kunden om arten av eller källan till intressekonflikten innan det åtar sig att utföra en investeringstjänst för kundens räkning. Ytterligare bestämmelser om värdepappersinstitutens hantering av intressekonflikter finns 11 kap. värdepappersföreskrifterna.

Av utredningen framgår att den ersättning som franchisebolagen får från Skandiabanken när de lämnar rådgivning för bankens räkning varierar beroende på vilken typ av produkt som kunden väljer att investera i. När franchisebolagen förmedlar en strukturerad produkt får de en engångsersättning från Skandiabanken om 2,8–3,8 procent (bland annat beroende på löptid) av det belopp som kunden investerar. När franchisebolagen förmedlar fondandelar får de i stället en löpande ersättning i form av en årlig ersättning som uppgår till 0,3–0,45 procent av värdet på de förmedlade fondandelarna.

Att en rådgivare eller ett anknutet ombud får högre ersättning vid förmedling av en viss produkt jämfört med en annan ger, enligt Finansinspektionen, rådgivaren eller det anknutna ombudet anledning att rekommendera kunderna att investera i de produkter som ger högst ersättning, trots att en investering i en annan produkt skulle kunna vara mer fördelaktig för kunden.

Skandiabanken har i sitt yttrande anfört att det är motiverat att banken ger högre ersättning till de anknutna ombuden vid rådgivning om strukturerade produkter än vid rådgivning om fondandelar. Anledningen till det är, enligt banken, att det tar längre tid att lämna råd om strukturerade produkter än om fondandelar på grund av att produkternas komplexitet föranleder en ökad förklaringsbörda och ett ökat dokumentationskrav för rådgivaren. Därutöver menar Skandiabanken att en rådgivare av strukturerade produkter löpande måste bevaka investeringen eftersom produkterna förfaller inom en viss tid.

Skandiabankens yttrande i denna del skulle kunna tolkas som att banken menar att den högre ersättningen vid förmedling av strukturerade produkter inte har skapat incitament för franchisebolagen att rekommendera kunderna att investera i dessa produkter eftersom tidsåtgången och därmed kostnaderna är större för dessa produkter. Finansinspektionen bedömer dock att en eventuell skillnad i rådgivningstid mellan de olika produkterna i vart fall inte ensam motiverar den väsentligt högre ersättning som tillhandahålls vid förmedling av strukturerade produkter. Vidare bedömer Finansinspektionen att förmedling av strukturerade produkter inte kräver mer bevakning än förmedling av fondandelar. I de fall en strukturerad produkt förfaller innan löptidens slut får den som har distribuerat produkten normalt sett en avisering om detta av produktarrangören. Finansinspektionen bedömer därför att förmedling av strukturerade produkter inte är så mycket mer tidskrävande än förmedling av fondandelar att det motiverar skillnaden i ersättning. Det förhållandet att franchisebolagen fått betydligt högre ersättning för att förmedla strukturerade produkter än för att förmedla fondandelar har således enligt Finansinspektionens bedömning skapat incitament för bolagen att rekommendera kunderna att investera i strukturerade produkter.

Skandiabanken har i yttrandet samtidigt medgett att det finns en potentiell intressekonflikt mellan franchisebolagen och kunderna på grund av den ersättning som Skandiabanken lämnar till franchisebolagen. Skandiabanken anser emellertid att banken har identifierat intressekonflikten i sina riktlinjer för hantering av intressekonflikter (fastställda den 23 november 2011 och, enligt uppgift från banken, gällande fram till den 12 februari 2013).

I Skandiabankens intressekonfliktsriktlinjer framgår under avsnitt 2 *Definition on conflict of interest* bland annat följande (här översatt från engelska):

För att kunna identifiera de intressekonflikter som uppstår när investerings- eller sidotjänster erbjuds och som kan påverka kundens intressen negativt, ska ett värdepappersinstitut åtminstone ta hänsyn till om företaget, en relevant person eller en person som genom ägarkontroll är direkt eller indirekt knuten till företaget:

- sannolikt kan erhålla en ekonomisk vinst eller undvika en ekonomisk förlust på kundens bekostnad;
- har ett annat intresse än kunden av resultatet av den tjänst som tillhandahålls kunden eller av den transaktion som genomförs för kundens räkning;
- har ett ekonomiskt eller annat skäl att gynna en annan kunds eller kundgrupps intressen framför kundens intressen;
- bedriver samma slag av verksamhet som kunden, eller
- tar emot eller kommer att ta emot incitament av en annan person än kunden i samband med en tjänst till kunden, i form av pengar, varor eller tjänster utöver standardkommissionen eller avgiften för den berörda tjänsten.

I avsnitt 3 i intressekonfliktsriktlinjerna anges vidare att intressekonflikter innebär situationer när bankens agerande kan få negativa ekonomiska konsekvenser för bankens kunder, det vill säga att banken berikar sig själv eller en kund på en annan kunds bekostnad. Skandiabanken anger i sitt yttrande att

riktlinjerna i dessa delar omfattar situationer då Skandiabankens anknutna ombud kan ha ett intresse av att rekommendera en viss produkt framför en annan mot bakgrund av olika ersättningsnivåer.

Finansinspektionen konstaterar att innehållet i avsnitt 2 i Skandiabankens intressekonfliktsriktlinjer i allt väsentligt återger vad som framgår av 11 kap. 2 § värdepappersföreskrifterna där det anges vilka förhållanden som ett värdepappersinstitut måste beakta för att kunna identifiera de intressekonflikter som kan uppkomma i samband med att institutet tillhandahåller investerings-tjänster. För att en intressekonflikt som kan uppkomma i verksamheten ska anses identifierad av värdepappersinstitutet krävs enligt Finansinspektionens mening att institutet identifierar de specifika omständigheter i institutets verksamhet som ger eller kan ge upphov till en intressekonflikt. Det är inte tillräckligt att värdepappersinstitutet i sina riktlinjer för intressekonflikter listar vilka omständigheter som enligt gällande regelverk ska beaktas för att institutet ska kunna identifiera sådana intressekonflikter. Av Skandiabankens intressekonfliktsriktlinjer går inte att utläsa att banken särskilt har identifierat att den omständigheten att franchisebolagen erhåller högre ersättning för att förmedla strukturerade produkter än för att förmedla fondandelar utgör en intressekonflikt. Banken har därmed inte identifierat intressekonflikten i enlighet med 8 kap. 21 § första stycket 1 LV.

Skandiabanken har i sitt yttrande vidare anfört att banken, utöver att identifiera intressekonflikten, även har vidtagit åtgärder för att hantera intressekonflikten och att kunderna har informerats om den. Finansinspektionen har gjort bedömningen att banken inte har identifierat den aktuella intressekonflikten genom de intressekonfliktsriktlinjer som banken har hänvisat till. Men det Skandiabanken hävdar bör leda till att Finansinspektionen nu ska övergå till att pröva om de åtgärder Skandiabanken hänvisar till om hantering av och information om intressekonflikter i sig ska innebära att banken ändå kan anses ha uppfyllt kraven.

Skandiabanken har hänvisat till avsnitt 4 i intressekonfliktsriktlinjerna som redogör för hur intressekonflikter generellt ska hanteras i verksamheten. Finansinspektionen konstaterar att de åtgärder och rutiner för att hantera intressekonflikter som återfinns i riktlinjerna är ytterst generella till sin karaktär. Det framgår, i den del som är av intresse här, endast att intressekonflikter kan hanteras genom särskilda kontroller av dem som tillhandahåller tjänster till bankens kunder och genom åtgärder för att förhindra eller begränsa att personer utövar olämpligt inflytande över det sätt på vilket en relevant person utför en investerings- eller sidotjänst. Närmare detaljer om vilka typer av kontroller och åtgärder som avses saknas.

Enligt banken har intressekonfliktsriktlinjerna närmare implementerats genom de anknutna ombudens interna regelverk (riktlinjer för rådgivning och förmedling av försäkring och finansiella instrument, beslutade den 1 januari 2012). Dessa riktlinjer innehåller bland annat en genomgång av vissa av de krav som ställs vid rådgivning enligt LV och LFF. Bland annat framgår det att de anknutna ombuden ska handla hederligt, rättvist och professionellt och att

kundens intresse ska tillvaratas med tillbörlig omsorg, samt att de anknutna ombudens rådgivning ska anpassas till kundens önskemål och behov och att rekommenderade lösningar ska vara lämpliga för kund. Inte någonstans i dokumentet framgår det hur Skandiabanken, utöver att kräva att de anknutna ombuden följer de bestämmelser i LV som gäller för verksamheten, säkerställt att kundernas intressen inte påverkas negativt av den aktuella intressekonflikten. Några åtgärder som är tillräckliga för att förhindra att kundernas intressen kan komma att påverkas negativt av den aktuella intressekonflikten har alltså inte vidtagits genom ombudens interna regelverk.

Inte heller den omständigheten att såväl bankens intressekonfliktsriktlinjer som de anknutna ombudens interna regelverk anger att efterlevnaden av dem löpande ska kontrolleras genom olika typer av stickprovskontroller, både i verksamheten och av compliance-enheten, bankens funktion för regelefterlevnad, innebär en identifiering eller hantering av den aktuella intressekonflikten. Stickprovskontrollerna skulle kunna leda till att banken i efterhand upptäcker att franchisebolagen har påverkats av den aktuella intressekonflikten men uppfyller inte kraven i 8 kap. 21 § första stycket LV som anger att värdepappersinstitutet måste vidta alla rimliga åtgärder för att förhindra att kundernas intresse påverkas negativt av en intressekonflikt.

Vad sedan gäller frågan om kunderna har informerats om den aktuella intressekonflikten framgår att banken anser att kunderna har informerats om den genom att de fått en broschyr om den ersättning franchisebolagen erhåller samt genom att Skandiabanken informerat om ersättningen på sin webbplats.

Av 8 kap. 21 § andra stycket LV framgår att ett värdepappersinstitut, när det lämnar kunden information om en intressekonflikt, måste informera kunden om arten av eller källan till intressekonflikten. Av 11 kap. 6 § värdepappersföreskrifterna följer vidare att informationen måste vara tillräckligt detaljerad så att kunden kan fatta ett välgrundat beslut när det gäller den investeringstjänst eller sidotjänst där intressekonflikten uppstår.

I den broschyr som franchisebolagen lämnat till kunderna går det inte att utläsa att franchisebolagen får högre ersättning för att förmedla strukturerade produkter än för att förmedla fondandelar. Detta framgår inte heller av den information som Skandiabanken lämnade på sin webbplats under den aktuella perioden. Enligt Finansinspektionens bedömning har den information som lämnats till kunderna därmed inte varit tillräckligt detaljerad för att ge kunderna en möjlighet att fatta välgrundade beslut om den investeringstjänst som tillhandahållits kunderna. Den information som Skandiabanken och franchisebolagen har lämnat till kunderna har således inte uppfyllt kraven i 8 kap. 21 § andra stycket LV om att kunden ska få tydlig information om arten och källan till intressekonflikten.

Finansinspektionen konstaterar att Skandiabanken har åsidosatt vad som krävs av banken enligt 8 kap. 21 § LV. Brister i ett värdepappersinstituts hantering av intressekonflikter ökar risken för att kundernas intressen åsidosätts till förmån för institutets eller dess anknutna ombuds intressen. Därmed har banken även i

denna del åsidosatt de grundläggande kraven i 8 kap. 1 § LV om att tillvarata kundernas intressen när den erbjuder investeringstjänster.

4 Övervägande om ingripande

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Finansinspektionen ska enligt 25 kap. 1 § LV ingripa om ett värdepappersinstitut åsidosatt sina skyldigheter enligt lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar företagets verksamhet. Finansinspektionen ska då utfärda ett föreläggande att inom en viss tid begränsa rörelsen i något avseende, minska riskerna i den eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, ska företagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Finansinspektionen får enligt 25 kap. 2 § LV avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om företaget gör rättelse eller om något annat organ har vidtagit åtgärder mot företaget som bedöms tillräckliga.

Om ett svenskt värdepappersinstitut har meddelats beslut om anmärkning eller varning får Finansinspektionen enligt 25 kap. 8 § besluta att institutet ska betala en straffavgift.

Straffavgiften ska enligt 25 kap. 9 § LV uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av företagets omsättning närmast föregående räkenskapsår. För värdepappersinstitut får avgiften inte vara så stor att värdepappersinstitutet därefter inte uppfyller kraven i 8 kap. 3 § LV.

4.2 Bedömning av överträdelserna och val av ingripande

Finansinspektionens utredning visar att Skandiabanken har brutit mot vissa centrala kundskyddsregler i LV.

Skandiabanken har i sin värdepappersrörelse tagit emot ersättning från tredje part trots att banken inte har lämnat information om ersättningen på det sätt som krävs. Som en konsekvens av detta har kunderna inte getts möjlighet att fatta investeringsbeslut utifrån ett rättvisande underlag. Det har medfört en risk för att kunderna har investerat i produkter som de inte skulle ha investerat i om banken hade följt de regler som gäller för verksamheten.

Skandiabanken har även haft brister in sin hantering av intressekonflikter. Bankens ersättningssystem har skapat incitament för franchisebolagen att rekommendera kunderna strukturerade produkter, trots att det kan ha funnits andra produkter i dessa företags utbud som varit mer fördelaktiga för kunderna. Denna intressekonflikt har Skandiabanken varken identifierat eller hanterat på ett fullgott sätt. Banken har inte heller informerat kunderna om

intressekonflikten på det sätt som regelverket kräver. Bristerna har ökat risken för att kundernas intressen åsidosatts till förmån för franchisebolagens intressen.

Genom de brister som funnits i Skandiabankens verksamhet har banken inte levt upp till grundläggande krav om att tillvarata kundernas intressen när den erbjuder investeringstjänster.

Skandiabanken har i sitt yttrande anfört att det finns skäl för Finansinspektionen att avstå från ingripande med anledning av att den granskade verksamheten varit av begränsad omfattning och eftersom Skandiabanken redan innan Finansinspektionens platsbesök själv identifierat att det fanns vissa brister kopplade till rådgivningsverksamheten och därvid påbörjat ett arbete med att komma till rätta med dessa. Banken har bland annat anfört att den löpande har uppdaterat sina intressekonfliktsriktlinjer samt att separata riktlinjer för intressekonflikter har tagits fram även för franchisebolagen. Vidare har banken uppgett att den efter Finansinspektionens platsbesök har förbättrat informationen på webbplatsen om den ersättning som Skandiabanken får från tredje part och informationen om den ersättning som franchisebolagen får från Skandiabanken samt att den har förstärkt funktionen för regelefterlevnad.

Finansinspektionen får avstå från att ingripa bland annat om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, eller om företaget gör rättelse. Eftersom Finansinspektionens bedömning innebär att Skandiabanken har överträtt vissa centrala bestämmelser för den verksamhet som bedrivits kan överträdelserna därmed inte bedömas som ringa. Det finns inte heller tillräckliga skäl för att avstå från ett ingripande på den grunden att banken i vissa delar har vidtagit rättelse. Några omständigheter som gör att överträdelserna ska anses vara ursäktliga har inte framkommit i ärendet.

Skandiabankens överträdelser är inte så allvarliga att det finns skäl att återkalla bankens tillstånd att driva värdepappersrörelse. Därmed finns det inte heller förutsättningar att meddela banken en varning. Överträdelserna har däremot varit av sådan art och omfattning att banken ska ges en anmärkning. Anmärkningen bör med hänsyn till överträdelsernas karaktär förenas med en straffavgift.

När det gäller straffavgiftens storlek konstaterar Finansinspektionen att bankens omsättning, enligt den senast fastställda årsredovisningen, uppgår till 1 574 miljoner kronor. Straffavgiften kan därför uppgå till högst 50 miljoner kronor enligt 25 kap. 9 § LV. Enligt Finansinspektionen saknas det anledning att, som Skandiabanken anfört, utgå från bankens omsättning i värdepappersrörelsen istället för bankens totala omsättning när straffavgiftens storlek ska fastställas. Straffavgiften ska främst vara en gradering av bankens överträdelser. Men även förhållandena hos det företag som gjort överträdelserna bör kunna beaktas. Till exempel kan en avgift som upplevs som avskräckande för ett mindre företag med måttlig omsättning framstå som i det närmaste obetydlig för ett företag med stora ekonomiska resurser (se prop. 2006/07:115

s. 508). I bedömningen av straffavgiftens storlek tar Finansinspektionen dock i viss mån hänsyn till att Skandiabanken vidtagit ett antal åtgärder i anledning av de iakttagna bristerna. I något fall har banken vidtagit åtgärder redan innan Finansinspektionen påtalat bristerna. Finansinspektionen bestämmer därför straffavgiften till 10 000 000 kronor.

Straffavgiften, som tillfaller staten, kommer att faktureras av Finansinspektionen efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Isa Svenneborg
Jurist

Beslut i detta ärende har fattats av Finansinspektionens styrelse (Bengt Westerberg, ordförande, Birgitta Johansson-Hedberg, Eva Lindström, Astri Muren, Hans Nyman, Gustaf Sjöberg, Kristina Ståhl och Martin Andersson, generaldirektör) efter föredragning av juristen Isa Svenneborg. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Per Håkansson, avdelningschefen Robert Karlsson, enhetschefen Susanne Seiler Lemon samt finansinspektören David Körösi Rejman deltagit.

Bilagor

Bilaga 1 – Hur man överklagar

Bilaga 2 – Tillämpliga bestämmelser

Kopia: Bankens VD

DELGIVNINGSKVITTO

FI Dnr 13-1074
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Anmärkning och straffavgift

Handling:

Beslut avseende anmärkning och straffavgift till Skandiabanken AB meddelat den 27 juni 2014

Jag har, i egenskap av behörig firmatecknare, denna dag tagit del av handlingen.

.....
DATUM

.....
NAMNTECKNING

.....
NAMNFÖRTYDLIGANDE

.....
EV. NY ADRESS

.....

.....

.....

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningssman.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att **ange datum** för mottagandet.

Bilaga 1

Hur man överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka eller lämna det till Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm.

Ange följande i överklagandet:

- Namn och adress
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets nummer
- Varför ni anser att beslutet är felaktigt
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Kom ihåg att underteckna skrivelsen.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fått ta del av beslutet.

Finansinspektionen skickar överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm, om det kommit in i tid och Finansinspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni begärt.

Bilaga 2

Tillämpliga bestämmelser

- *Lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV)*
- *Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse (värdepappersföreskrifterna)*

Anknutna ombud

Enligt 1 kap. 5 § 1 LV betyder anknutet ombud enligt denna lag en fysisk eller juridisk person som har träffat avtal med ett svenskt värdepappersinstitut eller ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma inom EES om att för bara detta instituts eller företags räkning

- a. marknadsföra investerings- eller sidotjänster,
- b. ta emot eller vidarebefordra instruktioner eller order avseende investeringstjänster eller finansiella instrument,
- c. placera finansiella instrument, eller
- d. tillhandahålla investeringsrådgivning till kund avseende dessa instrument eller tjänster

Information om ersättningar

Ett värdepappersinstitut ska enligt 8 kap. 1 § LV tillvarata sina kunders intressen när det tillhandahåller investeringstjänster eller sidotjänster till dessa samt handla hederligt, rättvist och professionellt. Ett värdepappersinstitut ska även i övrigt handla på ett sätt så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls.

Av 8 kap. 22 § tredje stycket LV framgår bland annat att all information som ett värdepappersinstitut lämnar till sina kunder ska vara rättvisande och tydlig och får inte vara vilseledande.

Enligt 12 kap. 1 § värdepappersföreskrifterna får ett värdepappersinstitut som tillhandahåller en investerings- eller sidotjänst till en kund endast betala eller ta emot en avgift eller kommission, eller ge eller ta emot en naturaförmån, om

1. den betalas eller ges till eller av kunden eller en person för kundens räkning,
2. den betalas eller ges till eller av en tredje part eller en person som agerar för tredje parts räkning, om
  - a. kunden innan tjänsten tillhandahålls på ett heltäckande, korrekt och förståeligt sätt tillhandahållits information om avgiftens, kommissionens eller förmånens förekomst, art och belopp, eller om beloppet inte kan fastställas, om metoden för beräkning av beloppet, och
  - b. betalningen av avgiften eller kommissionen eller tillhandahållandet av naturaförmånen är utformad för att höja kvaliteten på den berörda tjänsten till kunden och inte hindrar företaget

från att uppfylla sin skyldighet att tillvarata kundens intressen,
eller

3. det är faktiska avgifter som möjliggör eller krävs för att tillhandahålla tjänsten, till exempel depåkostnader, avvecklings- och växlingsavgifter, lagstadgade avgifter, och som genom sin art inte kan strida mot företagets förpliktelser att tillvarata sina kunders bästa intressen.

Enligt 12 kap. 2 § värdepappersföreskrifterna får värdepappersinstitutet vid tillämpning av 1 § 2 a informera en kund om de grundläggande villkoren för systemet som avser avgiften, kommissionen eller naturaförmånen i form av en sammanfattning, förutsatt att kunden informeras om att värdepappersinstitutet lämnar ut närmare uppgifter på kundens begäran.

Intressekonflikter

Ett värdepappersinstitut ska enligt 8 kap. 1 § LV tillvarata sina kunders intressen när det tillhandahåller investeringstjänster eller sidotjänster till dessa samt handla hederligt, rättvist och professionellt. Ett värdepappersinstitut ska även i övrigt handla på ett sätt så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls.

Av 8 kap. 21 § LV framgår att ett värdepappersinstitut ska vidta alla rimliga åtgärder för att

1. identifiera de intressekonflikter som kan uppkomma mellan institutet, ett anknutet ombud eller någon närstående person till dem och en kund eller mellan kunder i samband med tillhandahållande av investerings-tjänster och sidotjänster, samt
2. förhindra att kundernas intressen påverkas negativt av intressekonflikter.

Om de åtgärder som ett institut har vidtagit enligt första stycket 1 inte räcker för att förhindra att kundernas intressen kan komma att påverkas negativt, ska institutet tydligt informera kunden om arten av eller källan till intressekonflikterna innan institutet åtar sig att utföra en investeringstjänst eller sidotjänst för kundens räkning.

Enligt 11 kap. 2 § värdepappersföreskrifterna ska ett värdepappersinstitut för att kunna identifiera de intressekonflikter som uppstår när investerings eller sidotjänster erbjuds och som kan påverka kundens intressen negativt, åtminstone ta hänsyn till om företaget, en relevant person eller en person som genom ägarkontroll är direkt eller indirekt knuten till företaget

1. sannolikt kan erhålla en ekonomisk vinst eller undvika en ekonomisk förlust på kundens bekostnad,
2. har ett annat intresse än kunden av resultatet av den tjänst som tillhandahålls kunden eller av den transaktion som genomförs för kundens räkning,
3. har ett ekonomiskt eller annat skäl att gynna en annan kunds eller kundgrupps intressen framför kundens intressen,
4. bedriver samma slag av verksamhet som kunden, eller
5. tar emot eller kommer att ta emot incitament av en annan person än kunden i samband med en tjänst till kunden, i form av pengar, varor eller tjänster utöver

standardkommissionen eller avgiften för den berörda tjänsten.

I 11 kap. 6 § värdepappersföreskrifterna anges att informationen till en kund enligt 8 kap. 21 § LV ska lämnas på ett varaktigt medium och vara tillräckligt detaljerad med hänsyn till hur företaget har kategoriserat kunden, så att denne kan fatta ett välgrundat beslut när det gäller den investeringstjänst eller sidotjänst där intressekonflikten uppstår.